

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

S. Sayısı : 523

Sermaye Piyasasının Teşviki, Sinaî Mülkiyetin Tabana Yaygınlaştırılması ve Ekonomiye Düzenlemede Alınacak Tedbirler ile 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ve 3182 Sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/817)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md.

18/101-2059/06695

23.12.1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.12.1986 tarihinde kararlaştırılan «Sermaye Piyasasının Teşviki, Sinaî Mülkiyetin Tabana Yaygınlaştırılması ve Ekonomiye Düzenlemede Alınacak Tedbirler ile 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ve 3182 Sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bu Kanun ile sermaye piyasasının teşviki, sermayenin tabana yayılması ihracatın geliştirilmesi ve güç durumda bulunan anonim şirketlerin sermaye yapılarının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu hedefler doğrultusunda :

1. Ülkemiz ödemeler dengesinde en önemli kalem olan ihracatın dengeli ve sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi: Türk ihracatçılarının uluslararası ticarete paylarının artırılması girişimlerinde gerekli desteğin sağlanması: Türk mallarının rekabet gücünün artırılması ve bunların yanında bugüne kadar genellikle kendi imkânlarıyla uluslararası ihaleleri başarıyla tamamlayan Türk müteahhitlerine yeni imkân ve güvenceler sağlayarak yeni bir atılım gücü verebilmek amacıyla uzunca bir süreden beri ihtiyacı hissedilen finansör ve garantör kuruluş bu Kanunla faaliyete başlamış olacaktır.

Belirtilen amacın süratle gerçekleştirilebilmesi için Devlet Yatırım Bankasında varolan bankacılık tecrübe ve birikimlerinden de yararlanılarak, adı geçen Banka yeniden organize edilecektir.

Bankanın etkin ve aktif çalıştırılması amacıyla gerekli düzenlemeler Bakanlar Kurulunca yapılacaktır.

2. İşletme organizasyonu zaafı veya finansman yetersizliği bulunan anonim şirketlerin, yeniden ekonomimize kazandırılmaları amaçlanmaktadır. Bu amaçla yapılan düzenlemede tarafların karşılıklı anlaşmalarıyla

yeni bir sermaye ve yönetim kompozisyonu oluşturmalarına özen gösterilmiştir. Böylece, bankalar ile anonim şirketlerin aralarındaki borç ve alacak problemlerinin ekonomide muhtemel tikanıklıkları önleyecek şekilde süratle çözülmesi öngörülmüştür.

Geçmişte finansmanını geniş ölçüde yabancı kaynaklara dayandırmış olan çoğu şirketler yükselen faiz hadleri ve artan özkaynak açıkları sonucu kâra geçememişler, otöfinansman yaratamamışlar ve borç ödeme gücü kazanamamışlardır. Bu şirketler temettü dağıtamadıklarından, mevcut ortakların alakasını kaybetmişler, sermaye piyasasının gelişmesini olumsuz yönde etkilemişlerdir. Sonuçta büyük kuruluşlar Devlete ve bankalara olan borçlarını ödeyemez duruma düşmüşlerdir. Büyüyen bu borçlar ödenemez haldeyken, bankacılık sektörü yanında devlet hazinesinin de zarar göreceği muhakkaktır. Bu şirketlerin millî ekonomimiz üzerindeki yükünü kaldırıp ekonomiye faydalı hale getirmek üzere hazırlanan bu Tasarıyla, ekonomik tikanıkların giderilmesi ve bu kuruluşların yeni bir yönetimle ekonomiye kazandırılmaları amaçlanmıştır.

Alternatif yatırım tutarları trilyonları aşan şirketlerin alacaklı bankalara olan borçlarının sermayeye dönüştürülmesi veya sermayeye dönüştürme ve borç erteleme birliğinde yapılması yoluyla millî ekonomiye kazandırılmaları ilâve istihdam ve gelir yaratacaktır.

Ayrıca, Kanunda öngörülen şartlarla amme borçları ve Sosyal Sigortalar Kurumunun alacakları da ertelenebilecektir. Bu tasarıyla öngörülen tedbirler alınmadığı takdirde, Bankaların ve Devlet alacaklarının tahsili de mümkün görülmemektedir.

3. Getirilen vergi teşvikleriyle aile şirketlerinin halka açılmaları cazip hale getirilmekte ve böylece sermayenin tabana yayılması teşvik edilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddeyle Kanunun amacı açıklanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İhracatın Teşviki

Madde 2. — Bu maddeyle Bakanlar Kuruluna, Devlet Yatırım Bankasını, mal ve hizmetlerin ithalat ve ihracatı ile yurt dışı müteahhithlik hizmetlerinin ve dış yatırımların kredilendirilmesi, finansmanı, sigorta ve garanti edilmesi konularında özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket şeklinde faaliyet göstermek üzere yeniden düzenleme hususunda görev verilmektedir.

Madde 3. — Bu maddeyle, Bakanlar Kurulunun Devlet Yatırım Bankasını yeniden düzenlerken başvuracağı kaynakların neler olduğu açıklanmakta ve bu kaynaklardan tahsis edilecek imkânları belirleme ve kullanımını yönlendirme hususlarında Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Madde 4. — Bu Kanunun 2 nci maddesinde verilen görevleri yerine getirmek üzere Bakanlar Kuruluna yeniden düzenlenecek olan Banka hakkında, bazı Kanunların veya belirli hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmektedir. Öngörülen hükümlerle, söz konusu Bankanın yeniden düzenlenmesinin süratle yapılabilmesi ve foksiyonlarını daha etkin bir şekilde yerine getirmesi amaçlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Sermaye Şirketlerinin Sermaye Yapılarının Güçlendirilmesi

Madde 5. — Bu madde ile anonim şirketlerden alacağı olan bankaların, bu alacakları karşılığında bazı şartlarla bu şirketlere ortak olabilmeleri imkânı verilmiştir. Bugünkü hukukî mevzuat çerçevesinde kısa sürede sonuçlandırılmayan borç - alacak ilişkilerinin bir an önce sonuçlandırılması ve kurumların yeni bir sermaye ve yönetim organizasyonuna kavuşturularak ekonomik faaliyetlerinin kesintiye uğramaması hedeflenmiştir.

Bu amaçla, finansman dar boğazında bulunan anonim şirketlerden alacağı olan banka veya bankalar, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye ve Gümrük Bakanından oluşan Kurula, alacaklı oldukları anonim şirketin sermaye kompozisyonunun değişmesini sağlayacak bir teklif götürebilecek-

lerdir. Bu teklifin öncelikle, anonim şirket sermayesinin bir kısmının alacaklı bankalara veya bu bankalarla birlikte üçüncü kişilere devrini bünyesine alması zorunlu tutulmuştur. Bankalar bu teklife, alacaklarının bir kısmının uzun vadeyle düşük faizle ertelenmesini veya kurulun uygun göreceği diğer herhangi bir rehabilitasyon tedbirini dahil edebileceklerdir.

Bankalar tarafından yukarıda belirtilen Kurula götürülecek teklifin, öncelikle borçlu anonim şirketin genel kurulunda görüşmek suretiyle onaylanması ve bu durumun alacaklı bankalar ile sermayeye iştirak edecek üçüncü kişiler ve şirket arasında düzenlenecek bir protokola bağlanması şartı getirilmiştir. Böylece şirket ortaklarının genel arzusu dışına çıkılmaması sağlanmaktadır.

Bu suretle Kurula sunulan teklifin kabul edilmesi halinde, teklif derhal uygulamaya konulacak ve kanunla öngörülen teşvik tedbirlerinden yararlanılacaktır.

Borçlu anonim şirketin alacaklı bankalara ve bunlarla birlikte yeni sermayeye iştirak edecek üçüncü kişilere vereceği yeni hisse senetlerinin karşılığı, banka alacağının tamamı veya ilgili kısmı ile sermayeye konabilecek nakdi değerlerden oluşacaktır. Üçüncü kişiler, yeni sermaye kompozisyonuna yalnızca nakit koymak suretiyle katılabileceklerdir. Bankaların silinen alacak ötesinde yeni sermaye kompozisyonundan pay almak istemeleri halinde de nakit koymaları zorunlu tutulmuştur. Böylece borçlu anonim şirketin bankalara olan borcu silinirken, sermaye yapısının nakit değerlerle güçlenmesi amaçlanmıştır.

Borçlu anonim şirketin silinen borcunun ve sermaye olarak konan nakdi değerlerin bir fon hesabında toplanması ve fon hesabında toplanan bu meblağın, Kurul kararının alındığı takvim yılının sonuna kadar şirket sermayesine eklenmesi şarttır. Ancak anonim şirketin en geç bu dönemle ilgili kurumlar vergisi beyannamesini vergi dairesine verinceye kadar, sermaye artırım talebini Sanayi ve Ticaret Bakanlığına iletmesi, maddenin aradığı şartın yerine getirilmesi açısından yeterli kabul edilecektir. Bu süreden sonra başvuruda bulunsa dahi, fon hesabında toplanan meblağın maddenin aradığı şekilde sermayeye eklendiği kabul edileyecektir.

Diğer taraftan, kurumların yeni bir sermaye ve yönetim organizasyonuna kavuşturulması amacıyla, şirket sermayesinin en az % 51'lik kısmının alacaklı bankalara ve bankalarla birlikte sermayeye katılacak üçüncü kişilere verilmesi zorunlu tutulmaktadır. Böylece, finansman dar boğazına giren anonim şirketlerde yönetimin yeni grupların eline geçmesi ve ekonomik faaliyetlere daha etkin katılması amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra, sermaye kompozisyonu değiştirilen anonim şirket hisse senetlerinin, en geç iki yıl içinde % 80'inin nama yazılı hale getirilmesi ve borsaya kote ettirilmesi zorunlu tutulmuştur. Bu suretle, sermaye piyasasının geliştirilmesine katkıda bulunma amacı güdülmüştür.

Maddede ayrıca, bankaların ve bankalarla birlikte borçlu şirketin sermaye kompozisyonuna dahil olan yeni ortakların anonim şirketlerden alacağı hisse senetlerinin bu banka veya kişilerce nasıl muhasebeleştirileceği ve kâr - zarar hesaplarına nasıl intikal ettirileceği hususlarına açıklık getirilmektedir.

Öte yandan, bankaların anonim şirketlere ortak olmalarını kolaylaştırmak amacıyla, 3182 sayılı Bankalar Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının uygulanmaması öngörülmektedir.

Madde 6. — Bu maddeyle, bankalar tarafından bu Kanun hükümleri gereğince hisse senedi alınan şirketlerin amme borçları ile Sosyal Sigortalar Kurumuna olan borçlarının 6183 sayılı Kanun ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu çerçevesinde beş yılı aşmamak üzere tecil faizi karşılığında ertelenebilmesine imkân verilerek bu şirketlerin finansman açısından karşılaştıkları zorluklar kısmen giderilmektedir. Ayrıca Bakanlar Kurulu, yeni tecil edilen bu borçlar için Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından belirlenen cari tecil faizinin yarısına kadar yeni bir faiz oranı tespitine ve bu yeni tecil faizini uygulamaya da yetkili kılınmıştır. Öngörülen maddeyle borçlu şirketlerin geçmiş yıllara ait amme borçlarını büyük bir finansman sıkıntısı çekmeden ve belli bir plan dahilinde ödemeleri amaçlanmıştır.

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye ve Gümrük Bakanından oluşan Kurul, Sosyal Sigortalar Kurumuna olan şirket borçlarını Sosyal Sigortalar Kurumu mevzuatındaki prosedür çerçevesinde erteleyebileceklerdir.

Madde 7. — Bu maddeyle, bankaların bu Kanunun 5 inci maddesi uyarınca iktisap ettikleri iştirak payları ile bu Kanunun yürürlüğünden önce sahip oldukları iştirak paylarının halka arzı teşvik edilmektedir. Getirilen hükümlerle, bankaların bu Kanunun 5 inci maddesi gereğince iktisap ettikleri hisse senetlerini belli bir sürede Sermaye Piyasası Kuruluna bilgi vererek elden çıkarmaları zorunlu tutulmaktadır.

Öte yandan, bu Kanunun yürürlüğünden önce bankaların sahip oldukları iştirak paylarının belli süre ve şartlarla halka arz etmelerinden elde edecekleri kazançlar da gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Ancak, bu istisnadan yararlanılabilmesi için bankalarca iştirak edilen sermaye şirketinin iştirak paylarının, 1987 yılı sonuna kadar nama yazılı hale dönüştürülmesi ve borsaya kote edilerek 1998 yılı sonuna kadar halka satılması zorunludur. Bunun yanısıra bankaların, menkul kıymet ticareti amacıyla ellerinde bulundurdukları iştirak paylarının satışının bu istisnadan yararlanmayacağı hususuna açıklık getirilmiştir. Getirilen bu hükümlerle, bankaların iktisap ettikleri iştirak paylarını 6 ay içinde elden çıkarmaları, o menkul kıymetin ticarî amaçla elde tutulduğunu göstermeye yeterli kabul edilmiştir.

Ayrıca, herhangi bir muvazaalı işleme yol açmamak için, bankaların ellerinde bulundurdukları veya bu Kanun gereğince edindikleri söz konusu iştirak paylarını, banka ile sermaye ve yönetim ilişkisi olmayan üçüncü şahıslara satmaları da zorunlu tutulmuştur.

Madde 8. — Bu Kanunun 2 nci maddesindeki görevleri yerine getirmek üzere Devlet Yatırım Bankasının yeniden düzenlenmesi, 5 inci madde çerçevesinde anonim şirketlerin sermaye kompozisyonlarının yeniden belirlenmesi ve 7 ci maddesine göre hisse senetlerinin halka arzı ve borsaya kote edilmesi ile ilgili olarak yapılan işlemlerin harçtan, düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden istisna edilmesi bu maddeyle öngörülmüştür. Ayrıca, bankaların yukarıda belirtilen maddelerin uygulanması dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun aldıkları paralar, banka ve sigorta muameleleri vergisinden de istisna edilecektir.

Böylece, sermayenin tabana yayılması vergi yoluyla teşvik edilmektedir.

Madde 9. — Bu madde ile halkın hisse senedi, gelir ortaklığı senedi ve devlet iç borçlanma senetlerini edinmesi ve bu suretle sermayenin tabana yayılması hedeflenmiştir. Bilindiği üzere 3320 sayılı Memurlar ve İşçiler ile Bunların Emeklilerine Konut Edindirme Yardımı Yapılması Hakkında Kanun hükümlerine göre, halen görevde bulunan memur ve işçilerin evlerinin bulunması halinde de bu kişilere konut edindirme yardımı yapılmaktadır. Eşlerden her ikisinin de yardıma müstehak olması halinde eşlerden her birine ayrı ayrı yardım yapmaya Bakanlar Kurulu yetkili bulunmaktadır. Evi olan ücretliler ile eşlerden birine yapılacak bu yardımın, ücretlinin de isteği üzerine hisse senetleri, gelir ortaklığı senetleri ve Devlet iç borçlanma senetlerine yatırılması sağlanmakta, bu sayede dar gelirliilerin menkul kıymet edinerek gelirlerinin artırılması ve sermayenin tabana yayılması imkânı getirilmektedir.

Madde 10. — Bu maddeyle, kamu iktisadî teşebbüslerinin özelleştirilmesiyle elde edilen kaynaklardan Kamu Ortaklığı Fonuna ayrılan meblağlarla, ileri teknoloji getiren yatırımlara Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığının ortak olabilmesi sağlanmaktadır. Böylece, ileri teknolojiye yönelik yatırımların yapılması dolayısıyla üretim ve istihdamın artırılması amaçlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sermaye Piyasasının Geliştirilmesiyle İlgili Diğer Kanunlarda Yapılan Değişiklikler

Madde 11. — Toplu Konut ve Kamu İdaresi Başkanlığı, tasarrufların teşviki, kamu yatırımlarının hızlandırılması ve konut sorununun çözümlenmesi amacıyla kurulmuş olup kâr amacı gütmemektedir. Bu nedenle bu kuruluşların vergilendirilmesi kuruluş amaçlarına uygun düşmeyeceğinden bu maddeyle anılan Başkanlık ile idare ettiği fonların kurumlar vergisinden muaf tutulması öngörülmektedir.

Öte yandan, 35 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle kurulan «Menkul Kıymetler Tanzim Fonu» tahvil piyasasını düzenlemek ve istikrarlı bir menkul kıymet oluşturmak amacıyla kurulmuştur. Fon, menkul kıymet alım satımını ticarî amaçlarla değil, menkul kıymet piyasasını tanzim amacıyla yapmaktadır. Kâr amacı gütmeyen bu kuruluşun portföy işletmeciliğinden doğan kazançlarının vergilendirilmemesi yoluyla Fonun güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Madde 12. — Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesine eklenen 17 numaralı bent hükmüyle, Devlet Tahvili, Hazine bonoları ve gelir ortaklığı senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar kurumlar vergisinden müstesna tutulmaktadır. Böylece Devlet tahvili ve Hazine bonoları ile gelir ortaklığı senetlerinin alım satım konusu olması vergi yoluyla teşvik edilmektedir.

Kanunun aynı maddesine eklenen bir fıkrayla da Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 ve 17 numaralı bentleriyle kurumlar vergisinden istisna edilmiş bulunan kazançlar malî kâr - zarar hesabına intikal ettirilmeyeceğinden, bu kazançların Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 uncu maddesiyle ilgilendirilmeyeceği ve hâsıllattan indirilmeyeceği hususuna açıklık getirilmektedir.

Madde 13. — Bu madde ile kurumlar vergisi oranını belirleyen Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları yeniden düzenlenmektedir.

Yapılan bu düzenlemeye göre, bir anonim şirketin halka açık anonim şirket sayılabilmesi için, aşağıdaki şartların hepsinin bir arada bulunması gerekmektedir;

- a) Hisse senetlerinin en az % 80'i nama yazılı olmalıdır,
- b) Sermaye yapısı ortaklar pay defterinden tespit edilebilmelidir,
- c) Ödenmiş sermayenin en az % 25'i, herbirinin sermayedeki payları % 1'in altında olan 200'den fazla gerçek veya tüzelkişilere ait bulunmalıdır.

Fıkra metninde yer alan «... ödenmiş sermayelerinin en az % 25'inin, herbirinin sermayedeki payları % 1'in altında olan 200'den fazla gerçek veya tüzelkişilere ait bulunması...» ifadesiyle, halka açık anonim şirketlerde, anonim şirketin sermayesinin en az % 25'inin 200'den fazla gerçek ve tüzelkişi arasında dağılımı öngörülmekte; ancak, bu dağılımın kendi içinde büyük dengesizlikler yaratmaması için de, söz konusu 200'den fazla gerçek veya tüzelkişiden herbirinin sermayedeki paylarının, anonim şirketin, toplam sermayesinin % 1'inin altında olması şartı getirilmektedir.

Buna göre, hisselerinin en az % 25'ini halka arz etmiş şirketlerin kurumlar vergisi oranı % 40'a indirilecektir. Sermayesinin halka açık kısmı en az % 51'i geçen şirketlerin kurumlar vergisi oranı % 35'e; sermayesinin halka açık kısmı en az % 80 olan şirketlerin kurumlar vergisi oranı ise % 30'a indirilecektir.

Bu suretle % 46 olan kurumlar vergisi oranı kademeli olarak % 30'a kadar indirilebilecektir.

Yapılan bu değişiklikle, sermayenin tabana yayılması amaçlanmakta ve bu yolla sermaye piyasasının gelişmesi teşvik edilmektedir.

Madde 14. — Bu madde ile tam mükellef kurumların aktiflerine dahil gayrimenkul veya iştirak hisselerini satarak, bu satıştan doğan kazançlarını sermayelerine eklemeleri şartıyla, bu kazançların kurumlar vergisinden tümüyle istisna edilmesi öngörülmüş ve istisnadan yararlanma süresi 1989 yılı sonuna kadar uzatılmıştır.

İlk olarak 2970 sayılı Kanunla Kurumlar Vergisi Kanununa getirilen bu değişiklik, olumlu sonuçlar vermiş ve işletmelerin bağlı değerlerinin nakte dönüşmesi yoluyla işletmelerin finansman sıkıntılarının giderilmesi büyük ölçüde sağlanmıştır.

Öngörülen değişiklikle, halen yıllara göre azalan oranda devam ederek 1988 yılı sonunda bitecek olan istisna hükmü 1989 yılı sonuna kadar uzatılmaktadır. Süre uzatımıyla birlikte, yıllara göre azalan oran esası da kaldırılmaktadır. Böylece, tam mükellef kurumların aktiflerine dahil gayrimenkul veya iştirak hisselerinin 31.12.1989 tarihine kadar satılması ve doğan kazancın sermayeye eklenmesi halinde, bu kazançların tümünün vergiden istisna edilmeleri sağlanmaktadır.

Bir kurumun bu istisnadan yararlanabilmesi için önceki uygulamalarda olduğu gibi, gayrimenkul veya iştirak hisselerinin nakit veya nakit sayılan (Devlet tahvili, Hazine bonusu gibi...) bir kıymet karşılığında satılmış olması gerekmektedir.

Madde 15. — Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen geçici 15 inci maddeyle bankaların vadesi geldiği halde ödenmemiş olan alacakları karşılığında borçlu anonim şirketlerin sermayelerinden pay almaları veya yeni sermaye koymak suretiyle işletmeye taze para girmesi vergi yoluyla teşvik edilmektedir. Böylece anonim şirketle-

rin ekonomiye katkılarının devam etmesi öngörülmüştür. Ayrıca madde metninde yer alan şartlarla muhtemel muvazaalı işlemlerin yapılmasının önlenmesi amaçlanmakta ve anonim şirket yönetimine yeni ortakların hakim olması sağlanmaktadır.

Madde 16. — Bu madde ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 3094 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle değişen geçici 11 inci maddesi geçici maddeler arasından çıkartılarak, değerlemelerle ilgili maddelerin sonuna mükerrer 298 inci madde olarak ilave edilmiş ve bu maddenin 10 numaralı bendi yeniden düzenlenmiştir.

Yeniden değerlendirme katsayısının o yılda ortaya çıkan Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksindeki ortalama fiyat artışından 10 puan indirildikten sonra tespit edilmesi, yeniden değerlemenin bu miktar eksik yapılmasına, dolayısıyla gerçek durumu yansıtmamasına neden olmakta idi.

İşletmelerin yapacakları yeniden değerlendirme ile gerçek durumu görebilmeleri ve fiyat artış oranının % 10'un altında olduğu yıllarda da yeniden değerlemenin yapılabilmesi amacıyla, fıkra da yer alan % 10 (10 puan) indirimle ilgili hüküm fıkra metninden çıkartılmıştır.

Madde 17. — Değişiklikle Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsünde olan bankalarla diğer bankaların genel müdür ve yardımcılarını bakımından aynı esaslar getirilmektedir.

Madde 18. — Bu Kanunun uygulamasına ilişkin olarak uygulamada çıkabilecek sorunların çözümü amacıyla ilgili usul ve esasları belirlemeye Kurul'un yetkili olduğu maddede açıklanmaktadır.

Madde 19. — Bankalar ile anonim şirketler arasındaki borç - alacak ilişkisinin mevcut Kanunlar çerçevesinde çözülmesi çok uzun zaman almakta ve bu durum ekonomide tıkanıklıklar yaratmaktadır. Öngörülen değişiklikle Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanununun bu Kanuna aykırı hükümlerinin uygulanmayacağı hükmüne bağlanmaktadır. Bu hususta özellikle, banka alacaklarının sermayeye dönüştürülmesi ve hisse senetlerinin nama yazılı hale getirilip, borsaya kote edilmesinde Türk Ticaret Kanununun ve Sermaye Piyasası Kanununun işlemin suratle yerine getirilmesine engel hükümlerinin dikkate alınmaması ve bu Kanunun amir hükümlerine göre işlem yapılması amaçlanmıştır. Ayrıca bu Kanunun 17 nci maddesi gereğince, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili usul ve esasları tespit etmeye, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye ve Gümrük Bakanından oluşan Kurul yetkili olduğundan, gerekli surat bu Kurul'ca temin edilebilecektir.

Geçici Madde 1. — Bu maddeyle Kanunun 5, 6, 8 ve 15 inci maddelerinin 31.12.1989 tarihinde yürürlükten kalkacağı açıklanmaktadır.

Geçici Madde 2. — Bu Kanunun 13 üncü maddesiyle Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Yeniden düzenlenmesi öngörülen söz konusu fıkranın (a) bendi hükmüne dayanılarak Bakanlar Kurulunca yeniden belirlenecek vergi oranının, bu Kanunun 5 inci maddesine göre sermayesine iştirak edilen anonim şirketlerin 1.1.1987 tarihinden itibaren elde edecekleri kurum kazançlarına da uygulanacağı bu maddeyle düzenlenmektedir.

Ancak sözkonusu indirimli nispet, 5 yıl süreyle uygulanacaktır.

Madde 20. — Yürürlük maddesidir.

Madde 21. — Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/817

Karar No. : 53

30 . 1 . 1987

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 23.12.1986 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilen «Sermaye Piyasasının Teşviki, Sınai Mülkiyetin Tabana Yaygınlaştırılması ve Ekonomiyi Düzenlemede Alınacak Tedbirler ile 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ve 3182 Sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 14, 22 ve 28 Ocak 1987 tarihlerinde yaptığı 86, 87 ve 88 inci birleşimlerinde ilgili Hükümet Temsilcilerinin de iştiraki ile görüşülüp incelendi.

Bilindiği gibi, ekonomik hayatta yer alan bazı şirketler geçmişte finansmanlarını geniş ölçüde yabancı kaynaklara dayandırmışlar ve zaman içerisinde yükselen faiz hadleri yanında özkaynaklarını da artıramamaları neticesinde kâra geçemedikleri gibi otofinansman da yaratamamışlardır. Bunun neticesi olarak kendi ortakları arasında bile itibar göremeyen sözkonusu bu şirketler, sermaye piyasasını olumsuz yönde etkilemişler ve sonuçta Devlete ve bankalara olan borçlarını da ödeyemez hale gelmişlerdir. Tabii bu durumdan bankacılık sektörü yanında, Devlet hazinesinin de zarar görmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Ayrıca; ülkemizin ödemeler dengesinde büyük bir yer işgal eden ihracat konusuna gelince; halen kendi imkânları ile dış pazarlarda Türk mallarını satan ve kazandıkları uluslararası ihaleleri başarı ile tamamlayan Türk İş adamlarına yeni imkân ve güvenceler sağlayarak yeni bir atılım gücü vermek amacıyla, yabancı ülkelerde mevcut olan örnekleri gibi, Devlet desteğinde sağlam, güvenilir bir finansör ve garantör kuruluşu da ihtiyaç duyulmaktaydı.

Tasarı ile, işte bu ihtiyaçlara cevap vermek, sermaye piyasasının geliştirilmesi yanında sermayenin geniş tabana yayılmasını sağlamak ve güç durumda bulunan şirketleri, sermaye yapılarını kuvvetlendirmek suretiyle yeniden ekonomimize kazandırmaya yönelik tedbirlerin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda tasarının sosyal ağırlıklı olduğu, sermaye piyasasının sağlıklı bir yapıya kavuşturulması ve ileride kendi kendine işleyen bir müessese haline gelmesi için gerekli düzenlemeleri öngördüğü, zor duruma düşen şirketlerin yeniden ülke ekonomisine kazandırılmasında büyük yarar olduğu ve dolayısıyla mevcut işçilerin açıkta kalmasını önleyerek az da olsa istihdam sorununun hallinde yardımcı olacağı, müteşebbis Türk İş adamlarının dış pazarlardaki girişimlerinin desteklenmesi amacıyla bir Devlet bankasının görevlendirilmesi kararının yerinde olduğu zira böylelikle ülkemizin ödemeler dengesinde önemli bir yer işgal eden ihracatımızın olumlu yönde etkileneceği görüşleri yanında tasarının kanunlaşması halinde bankaların ana görevleri dışında sanayicilik görevini de üstlenmesinin bankaların yükünün artmasına ve ileride zor duruma düşmelerine yol açabileceği, görevlendirilen Devlet Yatırım Bankasının ana sermayesinin bir kısmının bütçeden karşılanmasına rağmen Sayıştay denetimine tabi olmamasının mahsurlu olacağı ve tasarının bir yetki kanunu niteliğinde olduğu bu nedenle Anayasamızın 91 inci maddesine aykırı olduğu gibi görüşlerde ileri sürülmüştür.

Hükümet temsilcisi ise; hileli iflasların sözkonusu olamayacağını aksine iflas etmek durumunda olan şirketlerin yeniden ekonomiye kazandırılacağı, bankaların batık durumdaki kredilerinin geri dönmesine yardımcı olacağını, devletin vergi ve prim alacağını gecikerek de olsa tahsil etme imkânının olacağını, Devlet Yatırım Bankasının denetlenmesinin Yüksek Denetleme Kurulunca yapılacağını bu nedenle denetimsizliğin sözkonusu olamayacağını ayrıca, tasarının bir maddesinde Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin Anayasamızın 91 inci maddesi kapsamına girmediği inancında olduklarını, zira birçok kanunda kaynakların yönlendirilmesinin Bakanlar Kurulu kararına bırakıldığı şeklinde açıklamalarda bulunmuştur.

Yapılan bu görüşmelerden sonra tasarının Anayasanın 91 inci maddesine aykırı olduğu ve önce «Anayasa Komisyonu»nda görüşülmesi gerektiği şeklinde verilen önerge oylanarak reddedilmiştir. Daha sonra tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiş,

Yetki maddesi niteliğinde olması nedeniyle 2 nci maddenin de Anayasaya aykırı olduğu ve öncelikle Anayasa Komisyonunda görüşülmesine ilişkin önergenin oylanarak reddedilmesinden sonra 2 nci madde Anonim Şirket haline getirilen Devlet Yatırım Bankasının üstlendiği görevler ve kuruluş şekline açıklık getirecek şekilde yeniden düzenlenmiş,

3 üncü madde de «.. fonlar.» ibaresinden sonra yer alan «Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası» ibaresi, anılan Bankanın kuruluş Kanununun, yeni kurulacak bankaya reeskont, tahvil üzerine avans ve diğer yollardan gerekli kaynakları aktarmaya elverişli bulunduğu gerekçesiyle madde metninden çıkartılmış, bu madde ile Bakanlar Kuruluna yetki verilmesinin Anayasaya aykırı düşeceği şeklindeki önerge ise reddedilmiş,

4 üncü madde, aynen kabul edilmiş,

5 inci madde ileride karşılaşılabilecek olayların daha geniş bir görüş açısıyla kavranabilmesini sağlayacak yeni hükümlere ve alacaklı bankaların Anonim Şirketlerin sermayelerine iştiraklerini teşvik edici tedbirlere yer verecek şekilde yeniden düzenlenmiş,

6 ncı maddenin başlığı madde metnine uygun şekle getirilmek ve yanlış anlamalara sebebiyet vermemesi amacıyla «Vergi ve Prim Borçlarının Ertelenmesi» şeklinde değiştirilmiş,

7 nci maddenin «b» bendinde «.. banka ile..» ibaresinden sonra, yer alan «doğrudan veya dolaylı yüzde birden fazla» ibaresi eklenmiş ayrıca kanunun uygulanması dolayısıyla kote edilecek hisse senetlerini çıkartacak anonim şirketlerde kârlılık şartının aranmayacağı hükmünü içeren yeni bir «c» bendi eklenmiş.

8 inci madde kazancın tamamının süresinde ödenmiş sermayeye dönüştürülmemesi halinde tahsil edilmesi gereken vergi ve harçların, satıcıdan tahsil edilmesi, ancak bu tahsilatın ödenmiş sermayeye isabet eden vergi ve harçlar indirildikten sonra hesaplanması esası ile borçlu anonim şirket sermayesine, alacaklarını silmek suretiyle iştirak eden bankaların, tahakkuk etmemiş faiz alacaklarını da sermayeye dönüştürmelerine imkân sağlanmış ve bu faizlerin kurumlar vergisi ile gelir vergisi tevkifatı dışında bırakılması hususu yeniden düzenlenmiş,

9. 10, 11, 12 ve 13 üncü maddeler aynen kabul edilmiş,

14 üncü maddesi tam mükellef kurumların aktiflerine dahil gayrimenkul veya iştirak hisselerini satarak, bu satışlardan doğan kazançlarını sermayelerine eklemeleri şartıyla, bu kazançların 1989 yılı sonuna kadar Kurumlar Vergisinden tümüyle istisna edilmesini öngörecektir şekilde yeniden düzenlenmiş.

15, 16 ve 17 nci maddeler aynen kabul edilmiş,

Tasarıya 3182 Sayılı Kanunun 50 nci maddesinin 6 ncı fıkrasını değiştiren yeni bir madde eklenmesi şeklindeki önerge 17 nci madde ile yakın ilgisi görülerek tasarıya 18 inci madde olarak eklenmiş,

18 inci madde 19, 19 uncu madde de 20 nci madde olarak aynen kabul edilmiş,

Geçici 1 inci madde, 5 inci maddede yapılan değişiklikle paralellik arz edecek şekilde yeniden düzenlenmiş,

Geçici 2 nci madde, 5 inci maddeye göre sermayesine iştirak edilen Anonim Şirketlerin, iştirakin gerçekleştiği yıl başından 31.12.1991 tarihine kadar elde edecekleri kurum kazançlarının düşük oranda vergilendirilmesi konusuna açıklık getirecek şekilde yeniden düzenlenmiş,

20 nci madde 21 inci madde olarak ve 8 inci maddeye ilave edilen fıkra ile paralellik arz edecek şekilde yeniden düzenlenmiş,

Tasarının yürütmeye ilişkin 21 inci maddesi ise 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir. Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Cengiz Tuncer</i> Kayseri	Başkanvekili <i>Fahrettin Kurt</i> Trabzon	Sözcü <i>Alaattin Fırat</i> Muş
Kâtip Üye <i>Kadir Demir</i> Konya	<i>A. Akgün (Albayrak)</i> Adana	Mehmet Deliceoğlu Adıyaman (İmzada bulunamadı)
<i>Hazım Kutay</i> Ankara	<i>Nabi Sabuncu</i> Aydın	<i>Hakkı Artukarslan</i> Bingöl
<i>A. Şamil Kazokoğlu</i> Bolu	<i>İlhan Aşkın</i> Bursa	M. Memduh Gökçen Bursa (İmzada bulunamadı)
<i>C. Tayyar Sadıklar</i> Çanakkale (Muhalefet Şerhim eklidir)	<i>O. Şeref Bozkurt</i> Çanakkale (İmzada bulunamadı)	<i>Ünal Akkaya</i> Çorum
<i>Şeyhmus Bahçeci</i> Diyarbakır (İmzada bulunamadı)	<i>İlhan Aras</i> Erzurum	Togay Gemalmaz Erzurum (İmzada bulunamadı)
<i>M. Hayri Osmanlıoğlu</i> Gaziantep (Muhalifim)	<i>Murat Sökmenoğlu</i> Hatay (Muhalefet Şerhim eklidir)	<i>İ. Fevzi Yaman</i> Isparta
<i>H. Orhan Ergüder</i> İstanbul	<i>Tülay Öney</i> İstanbul (İmzada bulunamadı)	<i>Reşit Ülker</i> İstanbul
<i>Özdemir Pehlivanoglu</i> İzmir	<i>M. Turan Bayezit</i> Kahramanmaraş (10 uncu madde dışında tümüne muhalifim)	<i>İbrahim Özbıyık</i> Kayseri
<i>Erol Ağagil</i> Kırklareli (İmzada bulunamadı)	<i>Mehmet Budak</i> Kırşehir	<i>İsmet Ergül</i> Kırşehir
<i>Haydar Koyuncu</i> Konya	<i>Saffet Sert</i> Konya	<i>Ayhan Fırat</i> Malatya (Karşıyım)
<i>Sümer Oral</i> Manisa (Muhalefet Şerhim eklidir)	<i>Ariş Toprak</i> Niğde (Muhalefet Şerhim eklidir)	<i>Fehmi Memişoğlu</i> Rize (Muhalefet Şerhim eklidir)
	<i>İsa Vardal</i> Zonguldak (Muhalefet Şerhim eklidir)	

KARŞI OY YAZISI

Tasarıya aşağıdaki sebeplerden dolayı karşıyız :

1. Tasarı, kanun tekniği ve sistematığıne aykırı olarak hazırlanmıştır. Birçok konunun tek bir kanunla halledilmeye çalışılması büyük sakıncalar doğurur.
2. Devlet Yatırım Bankasının bir ihracat bankası olarak Anonim Şirket şeklinde yeniden düzenlenmesi yetkisinin hükümete verilmesinde sakıncalar mevcuttur.
3. Finansman darboğazındaki şirketlerin bankalara hisse devretmek suretiyle kurtarılması bankaları güç duruma düşürebilir.
4. Kurtarma konusunda yetki verilen kurula büyük yetkiler verilmektedir. Buna karşılık yetkilerin hangi objektif kısıtlarla kullanılacağı belirlenmemektedir. Bu, büyük ölçüde keyfiliğe yol açabilir.
5. Vergi indirimleri konusunda tanınan yetkiler hakkın suistimaline yol açacak nitelikte ve büyüklüktedir.

Fehmi Memişoğlu
Rize

Sümer Oral
Manisa

Prof. Dr. C. Tayyar Sadıklar
Çanakkale

Murat Sökmenoğlu
Hatay

MUHALEFET ŞERHİ

Bu kanun ile Bakanlar Kuruluna, Kanun Maddelerini ortadan kaldıran, kanun gücünde kararlar alma yetkisi verdiğiinden, Devlet Yatırım Bankası personelinin özlük hakları ile aynı durumda olan Kamu personelinin özlük haklarında ayrıcalık yaratılacağından eşitlik ilkesine aykırı olduğundan, yanlış politikaların getirdiği yükler, dolaylı yoldan halkın sırtına ve kamu kurumlarına yüklendiğinden, devlete olan vecibelerini zamanında yerine getirmiş olan işverenlerin de her zaman olduğu gibi cezalandırılmakta olacağından, bankaların asıl amaçlarından uzaklaştıracağından ve diğer nedenlerle bu kanunun tümüne karşıyız.

İsa Vardal
Zonguldak

Arif Toprak
Niğde

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Sermaye Piyasasının Teşviki, Sınai Mülkiyetin Tabana Yaygınlaştırılması ve Ekonomiye Düzenlemede Alınacak Tedbirler ile 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ve 3182 Sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, sermayenin tabana yaygınlaştırılması, sermaye piyasasının geliştirilmesi, ihracatın teşviki ve anonim şirketlerin sermaye yapılarının güçlendirilmesidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İhracatın Teşviki

Organizasyon

MADDE 2. — Bakanlar Kurulu Devlet Yatırım Bankasını, mal ve hizmetlerin ithalat ve ihracatı ile yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinin ve dış yatırımların kredilendirilmesi, finansmanı, sigorta ve garanti edilmesi konularında özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket şeklinde faaliyet göstermek üzere yeniden düzenler.

Kaynaklar

MADDE 3. — Bakanlar Kurulu, Banka'ya 2 nci maddedeki faaliyetleri gerçekleştirmek üzere, bütçe, fonlar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, bankalar ve diğer kaynaklardan tahsis edilecek imkânları belirlemeye ve bunların kullanımını yönlendirmeye yetkilidir.

Mevzuat

MADDE 4. — Banka hakkında, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri, 3182 sayılı Bankalar Kanununun Kalkınma ve Yatırım Bankalarıyla ilgili olanlar dışındaki hükümleri, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu hükümleri, 237 sayılı Taahhüt Kanunu hükümleri ile kuruluş sırasında 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun anonim şirket kuruluşuna ilişkin hükümleri uygulanmaz. Banka personeline uygulanacak özlük haklarına ilişkin esaslar Bakanlar Kurulunca belirlenir. Banka Sayıştay denetimine tabi değildir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sermaye Şirketlerinin Sermaye Yapılarının Güçlendirilmesi

Sermayeye İştirak

MADDE 5. — Finansman darboğazında bulunan anonim şirketlerden alacağı olan banka veya bankalar bu alacakları ile ilgili olarak bu maddede belirtilen kurula teklif götürebilirler.

Kurul'a götürülen teklifin, öncelikle anonim şirket sermayesinin bir kısmının bankalara ve gereğinde bankalarla birlikte üçüncü kişilere devrini bünyesine alması şarttır.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

Sermaye Piyasasının Teşviki, Sınai Mülkiyetin Tabana Yaygınlaştırılması ve Ekonomiye Düzenlemede Alınacak Tedbirler ile 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ve 3182 Sayılı Bankalar Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

Amaç

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Ihracatın Teşviki

Organizasyon

MADDE 2. — Bakanlar Kurulu Devlet Yatırım Bankasını, mal ve hizmetlerin ithalat ve ihracatı ile yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinin, dış yatırımların ve yurt içi yatırım malı imalat ve satışının kredilendirilmesi, finansmanı, desteklenmesi, sigorta ve garanti edilmesi konularında özel hukuk hüzümlerine tabi bir anonim şirket şeklinde faaliyet göstermek üzere yeniden düzenler.

Devlet Yatırım Bankasının tüzelkişiliğinin devamı etmesi suretiyle anonim şirket nevine dönüştürülmesi ile ilgili esaslar, intikal hükümleri, bankanın ilgili olduğu bakanlığın tespiti, bankanın ünvanı, maksat ve iş-tigal konuları, sermaye yapısı, idare ve temsili, organlarının teşkili, atama ve seçilme usulleri, görev ve yet-kileri, denetlenmesi ve tasfiyesi ile ilgili hususlar Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenir.

Bakanlar Kurulu Kararı göz önünde tutularak hazırlanacak Banka esas mukavelesi Türk Ticaret Kanu-nunun anonim şirketlerin kuruluşuna ilişkin hükümler uygulanmaksızın Ticaret Siciline tescil ve ilan edilir. Banka esas mukavelesindeki değişiklikler de aynı usule tabidir.

Bakanlar Kurulu Kararında düzenlenmeyen hususlarda Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

Kaynaklar

MADDE 3. — Bakanlar Kurulu, Bankaya 2 nci maddedeki faaliyetleri gerçekleştirmek üzere, bütçe, fonlar, bankalar ve diğer kaynaklardan tahsis edilecek imkânları belirlemeye ve bunların kullanımını yönlendirmeye yetkilidir.

Mevzuat

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sermaye Şirketlerinin Sermaye Yapılarının Güçlendirilmesi

Sermayeye İştirak

MADDE 5. — Finansman güçlüğü içinde bulunan anonim şirketlerden alacaklı olan bankaların bu şirketlerin sermayelerine iştiraki, aşağıdaki şekilde gerçekleştirilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bu teklif aynı zamanda, banka alacaklarının bir kısmının uzun vade ve düşük faizle ertelenmesini veya Kurulun onaylayabileceği diğer herhangi bir dar boğaz açma tedbirini de ihtiva edebilir.

Teklifin Kurula sunulmadan önce, borçlu anonim şirket genel kurulunca onaylanması ve alacaklı bankalar, sermayeye iştirak edecek üçüncü kişiler ve bu şirket arasında düzenlenecek bir Protokol'a bağlanması şarttır. Bu hususdaki şirket genel kurul kararı aleyhine (mevzuata aykırı usule ait işlemler dışında) iptal davası açılmaz.

Kurul, kendisine sunulan teklifi inceledikten sonra, teklifin uygun olduğu kanaatine varırsa, uygulanmasına karar verir. Kabul edilen teklif, derhal uygulamaya konur ve bu Kanunda öngörülen teşvik tedbirlerinden yararlanır.

Borçlu anonim şirket alacaklı bankalara ve bunlarla birlikte sermayeye iştirak edecek üçüncü kişilere ve receği yeni hisse senetlerinin karşılığı, silinen banka alacağının tamamı veya ilgili kısmı ile sermayeye konulabilecek nakdi değerlerden oluşur.

Borçlu anonim şirketin silinen borcunun ve sermaye olarak konan nakdi değerlerin bir fon hesabında toplanması ve bu meblağın Kurul kararının alındığı takvim yılı sonuna kadar şirket sermayesine eklenmesi şarttır. Yeniden oluşacak sermaye kompozisyonunda, bankalara ve paylaşıma katılacak Üçüncü kişilere, anonim şirketin sermayesinden en az % 51 pay verilmesi gerekir. Şirketin hisse senetlerinin iki yıl içinde en az % 80'inin nama yazılı hale getirilmesi ve borsaya kote ettirilmesi zorunludur.

Bankaların anonim şirketlerden aldığı hisse senetleri bankaca, Vergi Usul Kanununun 279 uncu maddesinde belirtilen alış bedeli ile muhasebeleştirilir. Kâr - zararın hesabında esas alınacak alış bedeli, bankanın anonim şirketten olan alacaklarından (ana para + faiz), hisse senedi alımına tahsis edilen meblağın toplamını ve sermaye olarak konan nakdi değerleri ifade eder. Aynı şekilde, bankalarla birlikte borçlu şirketin sermaye kompozisyonuna dahil olan yeni ortakların alacağı hisse senetleri de alış bedeli ile muhasebeleştirilir ve alış bedeli sermaye olarak konan nakdi değerlerin toplamını ifade eder.

Kurul, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye ve Gümrük Bakanından olur ve kararları Başbakan'ın onayı ile tekmül eder.

Bu madde yönünden 3182 sayılı Bankalar Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrası hükümleri uygulanmaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

a) Anonim şirkete teklif

Finansman güçlüğü içinde bulunan anonim şirketlerden alacaklı olan bankalar, bu madde hükümleri çerçevesinde alacaklarının sermayeye dönüştürülmesi ve gereğinde kendileri ile beraber üçüncü kişilerin anonim şirkete nakdi sermaye koyması için şirkete teklifte bulunabilirler. Teklifte, bankanın veya bankaların hangi alacaklarının sermayeye dönüştürülmesinin istendiğinin açıkça gösterilmesi zorunludur. Teklifte, sermayeye dönüştürülmesi istenmeyen alacakların, belirlenecek uzun vade ve düşük faizle ertelenmesine veya finansman güçlüğüne giderecek diğer tedbirlere de yer verilebilir. Teklifte bulunan banka veya bankaların sermayeye dönüştürülmesini istedikleri alacakları, şirketteki tahakkuk etmiş banka alacaklarının yüzde ellisini aştığı takdirde, alacaklı diğer bankalar da teklife aynı şartlarla katılabilirler. Tekliffe katılmayan bankaların alacakları, alacakların sermayeye dönüşümü nedeniyle banka veya bankalara verilecek hisse senetleri 7 nci maddeye göre satılincaya kadar, faizsiz ertelenir. Ancak, erteleme süresi 5 yılı geçtiği takdirde ertelenen bu alacaklar için, erteleme yılını takip eden beşinci yılın sonundan başlamak üzere T. C. Merkez Bankasına kısa vadeli kredilerde uygulanan genel reeskont oranının dörtte biri kadar faiz uygulanır.

b) Bankalarla düzenlenecek protokol

Banka veya bankaların teklifi üzerine, borçlu anonim şirket, bankalarla görüşmeye geçebilir. Bu görüşme sonucunda taraflar arasında bir Protokol düzenlenmesi ve bu Protokolda bankalara ve gereğinde onlarla birlikte nakdi sermaye koyan üçüncü kişilere, sermaye artırımı sonucu yeniden oluşacak şirket sermayesinin ne kadarının verileceğinin kaydedilmesi zorunludur. Ancak, bu Protokolda bankaya, sermayeye dönüştürülen banka alacaklarının mukayyet değerine eşit tutarda hisse senedi verileceğinin kaydı zorunlu değildir. Taraflar, sermaye artırımı sonucunda ortaya çıkacak yeni şirket sermayesinin nasıl paylaşılacağına serbestçe anlaşır.

c) Anonim şirket genel kurul kararı

Teklif üzerine toplanan şirket genel kurulunda, Protokol hükümlerinin ve Protokola uygun olarak sermaye artırımını öngören esas mukavele değişikliğinin kabulüne karar verilmesi halinde, bu karar şirket için bağlayıcıdır. Bu hususta şirket genel kurul kararı aleyhine toplantı ve karar nisabı gibi usulî işlemler hariç iptal davası açılmaz.

d) Teklifin kurula sunulması

Şirket genel kurulu kararından itibaren bir ay içinde teklifte bulunan banka veya bankalar, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ve Maliye ve Gümrük Bakanından oluşan kurula teklifi sunabilir.

e) Kâr garantisi temini

Alacaktan dönüşmüş sermayeye ve üçüncü kişilerin koyduğu nakdi sermayeye şirket tarafından kâr garantisi verilmesi hususu da Protokola konulmak suretiyle kurula teklif edilebilir. Bu kâr garantisi, beş yıl süre ile verilebilir ve her yıl bilanço tarihindeki T. C. Merkez Bankasına kısa vadeli kredilerde uygulanan genel reeskont oranının yarısına kadar olabilir. Kurulun teklifi onaylaması halinde, şirkete karşı kâr garantisinden doğan bu alacaklar, şirket kâr etmeye başladıktan sonra ve tüm ortaklara kâr dağıtılmadan önce ödenir.

f) Kurul onayı

Kurul, kendisine sunulan teklifi inceledikten sonra, getirilen tekliflerin anonim şirketin sermaye yapısının güçlenmesine yardımcı olacağı kanaatine varırsa, uygulanmasına karar verir. Kurulun kararları Başbakanın onayı ile tekemmül eder. Kurulun teklifi uygun görmemesi halinde şirket genel kurulunun kararı geçerliliğini kaybeder.

g) Esas mukavele değişikliğinin Ticaret Siciline tescili

Kurul kararının tebliğinden itibaren bir ay içinde şirket veya başvuruda bulunan bankalardan herhangi biri sermaye artırımı ile ilgili esas mukavele değişikliğini Ticaret Siciline tescil ettirir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

h) Şirket kayıtlarında bulunmayan borçlar

Protokolün imzalandığı tarihte şirketin muhasebe kayıtlarında bulunmayan borç ilişkilerinden, şirket adına imza atanlar şahsen sorumludur. Bu borçlar için şirkete başvurulamaz. Ancak, şirket muhasebe kayıtlarında yer alan borca, daha sonra şirket kayıtlarında faiz yürütülmemiş olması, bu madde hükümlerinden alacaklarını sermayeye dönüştürmek suretiyle yararlanan bankalar hariç, diğer alacaklıların şirkete başvurma hakkını ortadan kaldırmaz.

i) Nakdi sermaye artışı

Kurul tarafından onaylanan teklifte, şirket sermayesinin nakden artırılması da yer aldığı takdirde, nakit karşılığın tamamının T. C. Merkez Bankası nezdinde bir hesaba bloke edilmesini müteakip tescil için Ticaret siciline başvurulabilir.

j) Yeni hisse senetlerinin karşılığı

Borçlu anonim şirketin alacaklı bankalara ve bunlarla birlikte sermayeye iştirak edecek üçüncü kişilere vereceği yeni hisse senetlerinin karşılığı, silinen banka alacağının tamamı veya ilgili kısmı ile sermayeye konabilecek nakdi değerlerden oluşur.

k) Yeni sermaye kompozisyonu

Sermaye artırımı sonucu yeniden oluşacak şirket sermayesinin en az % 51'inin banka veya bankalara ve sermaye artırımına nakit koymak suretiyle iştirak eden üçüncü kişilere ait olması, şirket hisse senetlerinin iki yıl içinde en az % 80'inin nama yazılı hale getirilmesi ve borsaya kote edilmesi zorunludur.

l) Hisse senetlerinin muhasebeleştirilmesi

Bankaların anonim şirketlerden aldığı hisse senetleri bankalarca, Vergi Usul Kanununun 279 uncu maddesinde belirtilen alış bedeli ile muhasebeleştirilir. Kâr-zararın hesabında esas alınacak alış bedeli, bankanın anonim şirketten olan alacaklarından, hisse senedi alımına tahsis edilen meblağın toplamını ve sermaye olarak konan nakdi değerleri ifade eder. Aynı şekilde, bankalarla birlikte borçlu şirketin sermaye kompozisyonuna dahil olan yeni ortakların alacağı hisse senetleri de alış bedeli ile muhasebeleştirilir ve alış bedeli sermaye olarak konan nakdi değerlerin toplamını ifade eder.

m) Tasfiye halinde hisse senetlerinin durumu

Şirketin tasfiyesi halinde, bankaların alacaktan dönüşmüş sermaye hisseleri ile bu madde uyarınca nakdi sermaye koyan üçüncü kişilerin sermaye hisseleri, diğer hisselerle göre öncelikle ödenir. Şu kadar ki, devredilen hisseler için bu hüküm uygulanmaz.

n) Banka alacaklarına ilişkin teminat

Sermayeye dönüştürülen alacakların teminatlı olmaları halinde, şirketin mülkiyetinde bulunmayan mallar üzerindeki teminatlar, hisse senetleri devredilinceye kadar, alacakdan dönüşmüş sermaye için de aynen devam eder. Bu teminatlardan yalnızca, 1992 yılından sonra şirketin tasfiyesi halinde, tasfiye bakiyesinden tahsil edilemeyen miktar için yararlanılabilir. Bu teminatlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda yer alan herhangi bir teminat ile değiştirilebilir. Teminata konu meblağın, teminat verenlerce T. C. Merkez Bankasına, hisse senetlerinin devrine kadar bloke edilmesi halinde, alacaklı banka veya bankalar teminatı çözerler. T. C. Merkez Bankası bloke edilen meblağı herhangi bir Devlet bankasına en yüksek faizi temin edecek şekilde yatırır. Elde edilen faizler de aynı şekilde değerlendirilir. Teminat sahiplerince bloke edilen meblağın yalnızca ana para kısmı, aynı şartlarla, tasfiye bakiyesinden tahsil edilemeyen miktar için kullanılabilir. Şirketin tasfiye edilmesi halinde tasfiyeden artan kısım derhal, tasfiyeye gidilmesi durumunda ise 1998 yılı sonunda ana para ile faizlerin toplamı, teminatı verene iade olunur.

o) Bankalar Kanununun uygulanmayacak hükümleri

Bankaların bu madde hükümleri çerçevesinde şirketlerin sermayelerine katılmaları halinde, Bankalar Kanununun 39 uncu maddesi ile 47 nci maddesinin 1 inci fıkrası uygulanmaz.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Vergi ertelemeesi

MADDE 6. — Bankalar tarafından, borçlarına karşılık bu Kanun hükümleri gereğince hisse senedi alınan şirketlerin; amme borçlarını 6183 sayılı Kanun çerçevesinde, Sosyal Sigortalar Kurumuna olan borçlarını ise 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu çerçevesinde beş yılı geçmemek üzere Kurul tecil etmeye yetkilidir.

Bakanlar Kurulu, bu şekilde yapılacak teciller için uygulanacak olan tecil faizini, Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından tespit edilen cari tecil faizinin yarısına kadar indirmeye yetkilidir.

Hisse senetlerinin halka arzı

MADDE 7. — Bankaların iştirak paylarının halka arzında aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır.

a) Bankaların, bu Kanunun 5 inci maddesi uyarınca iktisap ettikleri iştirak paylarının, iştirak edilen sermaye şirketinin sermayesinin % 15 ini aşması halinde, aşan paylar 1992 yılından itibaren 7 yıl içinde Sermaye Piyasası Kuruluna bilgi verilerek banka ile sermaye ve yönetim ilişkisi olmayan üçüncü kişilere satılır. Satılmayan veya satılamayan hisse senetleri, Sermaye Piyasası Kurulunun tespit ettiği esaslara göre satılır ve satış bedelinin belirlenecek nispeti ilgili bankaya veya bankalara devredilir. Bu faaliyetler dolayısıyla doğan kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır. Bu kazançlar Gelir Vergisi Kanununa göre tevkifata tabi tutulmaz.

Bankalar, bu Kanunun yürürlüğünden itibaren de hisse senetlerini yukarıdaki sürelerle bağlı kalmaksızın bu madde çerçevesinde satabilirler.

b) Bankaların bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce iktisap ettikleri iştirak paylarının, 1998 yılı sonuna kadar halka arz edilerek, banka ile sermaye ve yönetim ilişkisi olmayan üçüncü kişilere satılması halinde, bu satıştan doğan kazançlar kurumlar vergisinden istisna edilir ve Gelir Vergisi Kanununa göre tevkifata tabi tutulmaz. İstisnadan yararlanılabilmesi için, bu iştirak paylarının 1987 yılı sonuna kadar nama yazılı hale getirilmesi ve borsaya kote ettirilmesi şarttır. Şu kadar ki, bankacılık faaliyeti yanısıra menkul kıymet ticareti ile de uğraşan bankaların, bu amaçla ellerinde bulundurdukları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır. Bankaların iktisap ettikleri iştirak paylarının 6 ay içinde elden çıkarılması, bu değerlerin menkul kıymet ticareti amacıyla elde tutulduğunu göstermeye yeterlidir.

Vergi istisnası

MADDE 8. — Bu Kanunun 2, 5 ve 7 nci maddelerinin uygulaması ile ilgili olarak, yapılacak işlemler harçtan, düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden, bankaların bu Kanunun uygulanması dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar, banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Vergi ve prim borçlarının ertelenmesi

MADDE 6. — Bankalar tarafından, borçlarına karşılık bu Kanun hükümleri gereğince hisse senedi alan şirketlerin; amme borçlarını 6183 sayılı Kanun çerçevesinde, Sosyal Sigortalar Kurumuna olan borçlarını ise 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu çerçevesinde beş yılı geçmemek üzere kurul tecil etmeye yetkilidir.

Bakanlar Kurulu, bu şekilde yapılacak teciller için uygulanacak olan tecil faizini, Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından tespit edilen cari tescil faizinin yarısına kadar indirmeye yetkilidir.

Hisse senetlerinin halka arzı

MADDE 7. — Bankaların iştirak paylarının halka arzında aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır.

a) Bakanların, bu Kanunun 5 inci maddesi uyarınca iktisap ettikleri iştirak paylarının, iştirak edilen sermaye şirketinin sermayesinin % 15'ini aşması halinde, aşan paylar 1992 yılından itibaren 7 yıl içinde Sermaye Piyasası Kuruluna bilgi verilerek banka ile sermaye ve yönetim ilişkisi olmayan üçüncü kişilere satılır. Satılmayan veya satılamayan hisse senetleri, Sermaye Piyasası Kurulunun tespit ettiği esaslara göre satılır ve satış bedelinin belirlenecek nispeti ilgili bankaya veya bankalara devredilir. Bu faaliyetler dolayısıyla doğan kazançlar Kurumlar Vergisinden müstesnadır. Bu kazançlar Gelir Vergisi Kanununa göre tevkifata tabi tutulmaz.

Bankalar, bu Kanunun yürürlüğünden itibaren de hisse senetlerini yukarıdaki sürelerle bağlı kalmaksızın bu madde çerçevesinde satabilirler.

b) Bankaların bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce iktisap ettikleri iştirak paylarının, 1998 yılı sonuna kadar halka arz edilerek, banka ile doğrudan veya dolaylı yüzde birden fazla sermaye ve yönetim ilişkisi olmayan üçüncü kişilere satılması halinde, bu satıştan doğan kazançlar Kurumlar Vergisinden istisna edilir ve Gelir Vergisi Kanununa göre tevkifata tabi tutulmaz. İstisnadan yararlanabilmesi için, bu iştirak paylarının 1987 yılı sonuna kadar nama yazılı hale getirilmesi ve borsaya kote ettirilmesi şarttır. Şu kadar ki, bankacılık faaliyeti yanısıra menkul kıymet ticareti ile de uğraşan bankaların, bu amaçla ellerinde bulundurdukları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır. Bankaların iktisap ettikleri iştirak paylarının 6 ay içinde elden çıkarılması, bu değerlerin menkul kıymet ticareti amacıyla elde tutulduğunu göstermeye yeterlidir.

c) Bu Kanunun uygulanması dolayısıyla borsaya kote edilecek hisse senetleri için hisse senetlerinin çıkarılan anonim şirketin kârlılığı aranmaz. Ayrıca, hamiline yazılı hisse senetlerinin nama yazılı hale dönüştürülmesi ve bu senetlerin devri için, anonim şirket organlarının kararı gerekli değildir. Bu hususların şirket pay defterine kaydı yeterlidir. Kurul, hisse senetlerinin nama yazılı hale dönüşümü ve devriyle ilgili diğer usul ve esasları belirleyebilir.

Vergi istisnası

MADDE 8. — Bu Kanunun 2, 5, 7 ve 14 üncü maddelerinin uygulaması ile ilgili olarak, yapılacak işlemler harçtan, düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden, bankaların bu Kanunun uygulanması dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar, banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

Şu kadar ki, bu Kanunun 14 üncü maddesiyle değiştirilen Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 10 uncu maddesine göre kazancın tamamının, öngörülen sürede ödenmiş sermayeye dönüştürülmemesi halinde, ödenmemiş sermaye dolayısıyla tahsil edilmesi gereken vergi ve harçlar 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre satıcıdan tahsil edilir. Bu miktar, satış tarihinde alıcı ve satıcının ödemesi gerektiği halde, bu Kanun uyarınca tahsilinden vazgeçilen vergi ve harçlardan, ödenmiş sermayeye isabet eden vergi ve harçlar indirildikten sonra hesaplanır. Tahsil edilecek vergi ve harçların vadesi, satış tarihi itibarıyla tespit edilen vadedir.

Menkul kıymet edindirme

MADDE 9. — 3320 sayılı Memurlar ve İşçiler ile Bunların Emeklilerine Konut Edindirme Yardımı Yapılması Hakkında Kanun ile oluşan Konut Edindirme Yardımı Hesaplarından, evi olanlara veya ailede birden fazla kişinin yardım alması halinde bunlara, talepleri üzerine ve Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Kurulunun belirleyeceği esaslar çerçevesinde, gelir ortaklığı senetleri, Devlet iç borçlanma senetleri veya hisse senetleri verilebilir.

Modern teknolojiyi teşvik

MADDE 10. — Kamu İktisadi Teşebbüslerinin özelleştirilmesiyle elde edilen kaynaklardan Kamu Ortaklığı Fonuna ayrılan kısımdan Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Kurulu kararıyla modern teknolojiyi getiren yatırımlara ortak olunabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sermaye Piyasasının Geliştirilmesiyle İlgili Diğer Kanunlarda Yapılan Değişiklikler

MADDE 11. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 199 sayılı Kanunla değişik 7 nci maddesine aşağıdaki 20 ve 21 numaralı bent hükümleri eklenmiştir.

«20. Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı ile Toplu Konut Fonu ve Kamu Ortaklığı Fonu.»

«Bu Başkanlığın ve Fonların elde ettikleri kazançlar Gelir Vergisi Kanununa göre tevkifata tabi tutulmaz.

«21. Menkul Kıymetler (Tanzim Fonu.

«Bu Fon'un portföy işletmeciliğinden doğan kazançları Gelir Vergisi Kanununa göre tevkifata tabi tutulmaz.»

MADDE 12. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2362 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesine aşağıdaki 17 numaralı bent hükmü ile aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«17. Devlet tahvili, Hazine bonusu ve gelir ortaklığı senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar.»

«Bu maddenin 12 ve 17 numaralı bentlerindeki istisna hükmünün uygulanmasında Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 uncu maddesi hükmü uygulanmaz.»

MADDE 13. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Kurumlar Vergisi, bu Kanuna göre tespit olunan kurum kazancından % 46 nispetinde alınır. Bakanlar Kurulu bu vergi nispetini % 50 oranına kadar artırmaya veya Kanunda yazılı orana kadar indirmeye yetkilidir.

Bakanlar Kurulu, % 80'i nama yazılı olup, hisse senetleri borsaya kayıtlı bulunan ve sermaye yapısı ortaklar pay defterinden tespit edilen halka açık anonim şirketlerde vergi nispetini aşağıdaki şekilde indirebilir veya indirilmiş nispetleri birlikte veya ayrı ayrı en fazla 6 puana kadar artırabilir. Şu kadar ki, indirimli nispetlerin uygulanabilmesi için, aşağıdaki bentlerde tespit edilmiş şartların, ilgili hesap döneminin ilk altı ayında gerçekleşmesi şarttır. Şartların kaybedildiği hesap dönemi kazancına indirimli nispet uygulanmaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Bu Kanunun 5 inci maddesinin uygulanması ile ilgili olarak, bankaların borçlu anonim şirket ile düzenlediği protokol tarihine kadar tahakkuk etmemiş faiz alacaklarının tahakkuk ettirilip, borçlu anonim şirket sermayesine dönüştürülmesi halinde, bu faizler Kurumlar Vergisinden istisna edilir ve Gelir Vergisi Kanununa göre tevkifata tabi tutulmaz. Şu kadar ki, bu istisnanın uygulanabilmesi için tahakkuk etmemiş faiz alacaklarından önce, ilgili bankanın anapara alacağının ve tahakkuk etmiş faiz alacağının tamamının 5 inci maddede öngörülen esaslara göre borçlu anonim şirket sermayesine dönüştürülmesi ve silinmesi zorunludur.

Menkul kıymet edindirme

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Modern teknolojiyi teşvik

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sermaye Piyasasının Geliştirilmesiyle İlgili Diğer Kanunlarda Yapılan Değişiklikler

MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

- a) Anonim Şirketin ödenmiş sermayesinin en az % 25'inin, sermayedeki payları % 1'in altında olan 200'den fazla gerçek veya tüzelkişiye ait olması halinde, vergi nispeti % 40'a;
- b) Anonim Şirketin ödenmiş sermayesinin en az % 51'inin, sermayedeki payları % 1'in altında olan 200'den fazla gerçek veya tüzelkişiye ait olması halinde, vergi nispeti % 35'e;
- c) Anonim şirketin ödenmiş sermayesinin en az % 80'inin, sermayedeki payları % 1'in altında olan 200'den fazla gerçek veya tüzelkişiye ait olması halinde, vergi nispeti % 30'a;
- İndirilebilir.

MADDE 14. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 3239 sayılı Kanunla değişik geçici 10 uncu maddesinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin 1987, 1988 ve 1989 yıllarında satışından doğan kazançların tamamının kurum sermayesine ilave edilmesi, sermaye artırımını nedeniyle çıkarılacak yeni hisse senetlerinin nama yazılı olması ve Borsa'ya kote edilmesi şartıyla sermayeye eklenen bu kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır.»

«Bu maddenin uygulamasında doğan kazançlar şirket sermayesine eklenir. Ödenmemiş sermaye aynen kalır.»

MADDE 15. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici 15 inci madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 15. — Anonim şirketlerden alacağı olan bankaların alacakları karşılığında sermayeden pay almaları ve gereğinde bu bankalarla birlikte üçüncü kişilerin bu şirkete yeni nakdî sermaye koymaları halinde, söz konusu anonim şirket ile bu şirketin kurum olan ortaklarının bu suretle elde edecekleri kazançlar aşağıda belirtilen şartlarla kurumlar vergisinden istisna edilir ve bu kazançlar Gelir Vergisi Kanunu gereğince tevki-fata tabi tutulmaz.

- a) Bankalar, üçüncü kişiler ve anonim şirket arasında sermayenin yeniden paylaşımında uzlaşmaya varılmış olması ve bu paylaşımın bu maddede belirtilen Kurulca uygun görülerek Karara bağlanmış olması;
- b) Silinen alacakdan ve yeni konan nakdî sermayeden oluşan fonun, en geç Kurul kararının verildiği takvim yılı sonuna kadar anonim şirket sermayesine eklenmesi ve borçlu şirketin eski ve yeni pay sahiplerine hisse verilmesi;
- c) Anonim şirketin hisse senetlerinin en az % 80'inin nama yazılı hale getirilerek, borsaya kote edilmesi;
- d) Yeni pay sahiplerine verilecek hisse senetlerinin toplam sermaye içindeki payının % 51 veya daha fazla olması,

Gerekir.

Bu maddede belirtilen Kurul, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye ve Gümrük Bakanından oluşur ve kararları Başbakanın onayı ile tekemmül eder.

MADDE 16. — 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 3049 sayılı Kanunla değişik «geçici 11»'inci maddesinin, madde numarası, 298 inci maddeyi takiben yer almak üzere «mükerrer 298» olarak değiştirilmiş ve söz konusu maddenin 10 numaralı bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

10. «Bir hesap dönemi sonu itibariyle yapılacak değerlemede esas alınacak yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsünün Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır.

Bu oran Maliye ve Gümrük Bakanlığınca her yıl Aralık ayı içinde Resmî Gazete ile ilan edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 14. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 3239 sayılı Kanunla değişik geçici 10 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin 1987, 1988 ve 1989 yıllarında satışından doğan kazançların tamamının satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilmesi, anonim şirketler yönünden sermaye artırımı nedeniyle çıkarılacak hisse senetlerinin nama yazılı olması ve en geç altı ay içinde borsaya kote ettirilmesi şartıyla sermayeye eklenen bu kazançlar, Kurumlar Vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, vadeli satış nedeniyle kazancın tamamının aynı yıl içinde ödenmiş sermayeye dönüştürülememesi halinde ödenen nakdi sermaye kadar istisnadan yararlanılır ve bu satıştan doğan kazançta ulaşıncaya kadar her yıl ödenen nakdi sermaye kurum kazancından indirilir. Satışın yapıldığı yılı takip eden ikinci yılın sonunda ödenmiş sermayeye dönüştürülemeyen kazanç için istisna uygulanmaz.»

«Bu maddenin uygulanması dolayısıyla borsaya kote ettirilecek hisse senetleri için, hisse senetlerini çıkaran şirketin kârlılığı aranmaz. Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz.»

MADDE 15. — Tasarının 15 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 17. — 3182 sayılı Bankalar Kanununun 24 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Kamu İktisadî Teşebbüsü statüsünde olan bankalar için de, 2 nci maddenin 2 nci fıkrasındaki şart aranmaksızın, bu madde hükmü uygulanır.

Usul ve esaslar

MADDE 18. — Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili usul ve esasları Kurul belirler.

Uygulanmayacak kanun hükümleri

MADDE 19. — Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun 5, 6, 8 ve 15 inci maddeleri hükümleri 31.12.1989 tarihinde yürürlükten kalkar.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunun 5 inci maddesine göre sermayesine iştirak edilen anonim şirketlerin 1.1.1987 tarihinden itibaren elde edecekleri kurum kazançları, 5 yıl süreyle bu Kanunun 13 üncü maddesiyle değiştirilen Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca vergilendirilir.

Yürürlük ve yürütme

MADDE 20. — Bu Kanunun 11, 12, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddeleri 1.1.1987 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 21. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

T. Özal

23.12.1986

Devlet Bakanı Başbakan Yrd.

K. Erdem

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

H. C. Güzel

Devlet Bakanı

M. V. Dinçerler

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

M. T. Titiz

Devlet Bakanı

A. Karaevli

Devlet Bakanı

A. Bozer

Adalet Bakanı

M. O. Sungurlu

Millî Savunma Bakanı

Z. Yavuztürk

İçişleri Bakanı

Y. Akbulut

Dışişleri Bakanı

V. Halefoğlu

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bak.

M. Emiroğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

I. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

M. Kalemlî

Ulaştırma Bakanı

V. Ataşoy

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. M. Taşçıoğlu

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

S. N. Türel

Kültür ve Turizm Bakanı

A. M. Yılmaz

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — 3182 sayılı Kanununun 50 nci maddesinin 6 ncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«6. Bankalara gayrimenkul üzerine borç verme konusunda yetki veren özel kanun hükümleri saklıdır.

Bakanlar Kurulunca gayrimenkul üzerinde bu maddede belirtilen konularda görev verilen bankalar ile anastatülerinde bu maddede belirtilen konularda kendilerine görev verilen Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsündeki bankalar hakkında 1 inci, 2 nci ve 4 üncü fıkra hükümleri uygulanmaz.»

Usul ve esaslar

MADDE 19. — Tasarının 18 inci maddesi 19 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Uygulanmayacak kanun hükümleri

MADDE 20. — Tasarının 19 uncu maddesi 20 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanununun 5 inci maddesinin (c), (h), (k), (m) ve (n) bentleri dışındaki hükümleri ile 6, 8 ve 15 inci maddeleri hükümleri 31.12.1989 tarihinde yürürlükten kalkar.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanununun 5 inci maddesine göre sermayesine iştirak edilen anonim şirketlerin, bu iştirakin gerçekleştiği takvim yılı başından 31.12.1991 tarihine kadar elde edecekleri kurum kazançları, bu Kanununun 13 üncü maddesiyle değiştirilen Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca vergilendirilir.

Yürürlük

MADDE 21. — Bu Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası ile 11, 12, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddeleri 1.1.1987 tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 22. — Tasarının 21 inci maddesi 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

